

34

JAN TRUIJEN, MEIJELSE MENS, GROOT LIMBURGER

Jan Truijen, Burgemeester van Meijel 1895-1913.

Zondagmiddag 24 maart 1918 in de grote tuin achter de villa aan de Kerkstraat. Aan het einde van de dag waarop hij 80 jaar werd, zat Jan Truijen tussen kinderen en kleinkinderen. Aan zijn rechterhand dochter Dina met haar kinderen en man Theodoor Aquarius, burgemeester van Haelen en rechts Paulina van den Heuvel met schoolopziener en rechter mr. Piet Truijen en vijf kinderen. Bij het gezin van Piet zit ook Liza die bij vader Jan bleef wonen tot zijn dood in 1919.

Het was enorm druk geweest met bezoekers uit Limburg en ver daarbuiten. Nooit eerder had Jan Truijen in een toespraak of dankwoord op zo'n open manier terug gekeken naar 1883, het jaar dat zijn echtgenote Henrica op 33-jarige leeftijd overleed en het jaar dat hij zich voornam in de abdij te Achel op retraite te gaan, op zoek naar de zin van zijn leven.

Het waren vooral de provinciale en landelijke activiteiten van Jan Truijen die hem de titel 'De Boerenkoning' opleverden, maar de man uit Weert werd eerst een Meijelse om die gemeenschap naar een nieuwe toekomst te leiden. In dat werken voor Meijel vond hij na 1884 richting om zijn energie provinciaal en landelijk succesvol te benutten.

De groeiende man

Jan Truijen werd als Peter Joannes Truijen op 24 maart 1838 geboren op de boerderij 'bij Heinkes' in Altwert. Na twee jaar lager onderwijs in Weert en Keent ging hij cursussen volgen als het werk op de boerderij het toestond. Hij leerde de Franse taal en behaalde in 1862 zijn akte als landmeter. Jan Truijen stopte toen met het werk op de boerderij en werd beëdigd landmeter, klerk op de gemeentesecretarie van Weert, ijker van vaatwerk in kanton Weert en lid van het Burgerlijk Armbestuur. Al die functies beletten hem niet om op 10 oktober 1869 in te gaan op het verzoek van de Meijelse burgemeester Willem Hendrik Goossens. Jan Truijen werd gemeentesecretaris van Meijel, waarschijnlijk kwam hij maar een of twee dagen per week. Hij gaf zelf aan, dat hij elke zaterdag te spreken was voor de ingezetenen, omdat de bekendmakingen steeds op zondag moesten plaatsvinden.

Hij kwam in Meijel terecht in de tweestrijd, waarin

de oud-burgemeester Van der Steen een centrale rol vervulde. Toen hij zelf in 1873 desgevraagd geen burgemeester in die rumoerige situatie wilde worden, adviseerde hij de Commissaris des Konings burgemeester Vullers van Nederweert als waarnemer in Meijel te benoemen. Tot 1876 bleef Jan Truijen in Weert wonen, waar hij zijn vader opvolgde als hoofdgingeland en wethouder. Tegelijkertijd bleef hij zich in Meijel inzetten voor onder meer het op orde brengen van de gemeentefinanciën, de grensregeling met Helden en de vervanging van de hoge Roggelsebrug (de Stoep) door een draaibrug.

Hij ontmoette rond 1870 de elf jaar jongere Maria Henrica Venmans, dochter van Willem Venmans en Petronella Aerthijs en schoonzus van genoemde Willem Hendrik Goossens. Twee maanden voor hun huwelijk in februari 1876 stemde de gemeenteraad van Meijel zonder duidelijke redenen Jan Truijen weg als secretaris, weliswaar met 'ongevraagd eervol ontslag'. Uit zijn geschriften blijkt hoe hard dit bij Truijen is aangekomen. Hij wilde even niets bestuurlijks meer. Na 'raadpleging' van zijn echtgenote en schoonouders wilde hij zelfs niet ingaan op het verzoek van de gouverneur om burgemeester van Weert te worden. Bij zijn

Jan Truijen met kinderen en kleinkinderen 24 maart 1918 in zijn tuin den Doelhof.

boschcultuur vonden in hem een warm verdediger.

De overledene, die den onderdom van 73 jaren bereikte, telde in Limburg en daarbuiten vele vrienden.

Hij ruste in vrede!

MEIJEL. Met genoegen vernamen wij alhier, dat de Edelmoedige Heer **Truijen**, lid van de Tweede Kamer en burgemeester onzer gemeente, het aanbod om hoofdredacteur te worden van het *Venloosch Weekblad* heeft aangenomen.

ECHT. Ruim een 150-tal personen, meest landbouwers, hadden gehoor gegeven aan de oproeping, Zondag-avond te verschijnen in de Harmoniezaal tot

Maas en Roerbode, 12 november 1896.

energiek werken zou Jan Truijen ook in zijn verdere leven maar moeilijk kunnen omgaan met tegenstand, zeker als hij die onvoldoende geground vond.

Keerpunt

Na hun huwelijk gingen Jan Truijen en Henrica Venmans in 1876 wonen in de boerderij van de familie Venmans-Aerthijs op de Schelm in Neerkant. Daar werden de kinderen Piet en Dina geboren. Daar schreef hij in 1876 ook de Meijelse mistoestanden tussen 1866 en 1876 van zich af. In 1954 meldde zoon mr. Piet Truijen in zijn commentaar bij deze tekst, dat het geheel overkwam als een conceptbrief aan de Commissaris des Konings, maar dat deze brief nooit is verzonden.

Villa Truijen uit 1882.

Jan Truijen richtte zich vervolgens op andere werkzaamheden. Omdat zijn schoonouders Venmans-Aerthijs maar twee dochters hadden en schoonzus Wilhelmina Goossens-Venmans geen kinderen had, kwamen zeer veel bezittingen aan panden en grond van de families Venmans, Aerthijs en Goossens als erfgoederen bij Jan Truijen terecht. Daarbij waren de oude banmolen van Meijel en de molen In de Haag uit 1857 (vanaf 1916 Molen van Derckx). Hij werd van bestuurder molenaar en handelaar in granen, maar om een stuk van de

Meijelse problemen op te lossen, verkocht hij de oude banmolen in 1878.

Aan het einde van 1878, na het overlijden van zijn schoonvader, vertrok hij uit Neerkant en ging hij wonen in de boerderij van Willem Hendrik Goossens. Daar werden dochter Liza geboren en ook de twee zoontjes Willem die in 1880 en 1881 na een maand overleden. Goossens en Willhelmina Venmans woonden toen in een groot pand met stal aan de Kerkstraat, dat later 'oude pastorie met patronaat' zou worden. Aan die Kerkstraat liet Jan Truijen zijn villa bouwen met daarachter een groot park (nu Doelhof). In november 1882 betrok het gezin Truijen-Venmans dit voor Meijelse begrippen ongekend groot woonhuis.

Hier kreeg Jan Truijen te maken met een tegenslag die zijn leven zou veranderen. In het kraambed van haar vijfde kind, een levenloos geboren zoon, overleed op 15 juni 1883 'zijn zeer geliefde en diep betreunde echtgenote' Henrica Venmans aan longontsteking. Zij liet Jan Truijen achter met Piet, Dina en Liza.

Voor de zorg van de kinderen liet Jan Truijen zijn ongetrouwde broer Antoon en zus Anna naar Meijel komen om samen te werken met schoonzus Mina Goossens-Venmans. In juni 1884 ging Truijen een aantal dagen op retraite bij de trappisten in het klooster te Achel. Hij vertelde daarover op 24 maart 1918 in zijn antwoord aan de vertegenwoordigers van de landbouw, die hem huldigden bij zijn tachtigste verjaardag. Tijdens die retraite was hij tot de overtuiging gekomen, dat hij de talenten die hij 'van de Voorzienigheid gekregen had moest gebruiken voor de verheffing en ontwikkeling van de boerenstand, waaruit hij was voortgekomen'.

In dienst van mensen

Het is ongetwijfeld terecht, dat Jan Truijen vanwege zijn activiteiten na 1884 de titel 'de Boerenkoning' kreeg, maar daarmee wordt tekort gedaan aan zijn andere inspanningen.

Hij zag al geruime tijd dat de landbouwers in Meijel met te weinig kennis van nieuwe mogelijkheden en met te weinig samenwerking deelden in de algemene landbouwcrisis. Er was armoede, noodzakelijke arbeidstrek naar Duitsland

en een bekrompenheid waardoor bij de Meijelse boeren weinig bereidheid was voor noodzakelijke veranderingen. Truijen nam zelf of via wandelleraar Corten kennis van de aanpak in Duitsland en begon nadruk te leggen op samenwerking of bonden. Als lid van de Tweede Kamer gaf hij daarvoor later vier redenen: vermindering van tegenstellingen door vredeachtende adviseurs, mogelijkheden om tegen weinig rente geld te lenen, gezamenlijke inkoop van veevoer, meststoffen en landbouwwerktuigen en gezamenlijk onderricht door lezingen en voordrachten. In 1886 kreeg Truijen landbouwleraar G.R.F. Corten naar Meijel om er lezingen voor de landbouwers te houden over de praktische aanpak en samenwerking, waarvan de wandelleraar de positieve werking in Duitsland had gezien bij boterfabrieken, gebruik van kunstmest, veestamboek, proefvelden, ontginningen en verzekeringen. Dit leidde in 1887 tot de oprichting van een Landbouwcasino voor samenwerking en drie zuivelfabriekjes. In 1892 richtten Jan Truijen en Lambert van Rijt de coöperatieve zuivelfabriek 'Op de Mortel' op en een jaar later kwamen er ook coöperatieve 'werkplaatsen voor boterbereiding' in de Molenstraat en op de Donk en in 1904 op de Stoep.

In Meijel was waarschijnlijk snel opgemerkt dat Jan Truijen zich richtte op een vernieuwende aanpak ten voordele van de Meijelse boeren en het gevolg was dat hij op 21 juli 1885 door 38 van de 42 stemgerechtigden gekozen werd als raadslid. In de raadsvergaderingen waren er al spoedig botsingen tussen Jan Truijen en waarnemend-burgemeester Vullers, die nauwelijks aandacht had voor Meijel, soms maandenlang niet in Meijel verscheen en na een unanieme klachtenbrief van de raadsleden aan de Commissaris van de Koningin terugtrad. Wethouder Jos Sanders werd in 1886 burgemeester en zes van de zeven raadsleden kozen Jan Truijen als wethouder. In datzelfde jaar werd hij ook lid van Provinciale Staten van Limburg. Ondanks of dankzij die functies kon Truijen in samenwerking met landbouwer Joh. Th. Verheggen uit Buggenum en hoofdonderwijzer J.J.C. Ament uit Tungelroy voortrekker worden van de boerenemancipatie in Limburg. Daarbij

werden provinciale verenigingen opgericht waarvan Jan Truijen voorzitter werd. In 1893 de Zuid Nederlandsche Zuivelbond, in 1896 de Limburgsche Christelijke Boerenbond en in 1901 de fusie naar de Limburgsche Landbouw Bond.

Maar Jan Truijen bleef volop bezig in Meijel en Neerkant, bijvoorbeeld bij de stichting van een kerk op de Neerkant. Bijzondere steun gaf hij in Meijel aan de ook van Weert afkomstige pastoor Peter Cleevers, die in 1894 het plan opvatte om een slotklooster te stichten met bejaardenhuis en meisjesschool. Truijen wist de gewenste zusters Franciscanessen uit Oirschot naar Meijel te krijgen en kreeg de in Weert geboren Cornelis Baeten aan het tekenen en bouwen. In 1895 werd de samenwerking vervolgd met de nieuwe pastoor Arnold Wouters, eveneens uit Weert, die hij steunde bij de bouw van de kerk in 1902-1904.

Groet uit Meijel Coöp. Stoomzuivelfabriek „St. Nicolaas“

Burgemeester van Meijel

Omdat hij in 1894 vanuit hoofdkiesdistrict Weert ook nog lid van de Tweede Kamer was geworden, hebben zijn kinderen hem in 1895 sterk ontraden de overleden Jos. Sanders op te volgen als burgemeester van Meijel. De leden van de gemeenteraad hadden daar op aangedrongen.

Coöperatieve Zuivelfabriek St. Nicolaas 1907-1967 aan de Steegstraat.

Toen de Commissaris van de Koningin Jonkheer Ruijs de Beerenbrouck en zijn vriend pastoor CleEVERS erop bleven wijzen dat hij de enige was die de vrede in Meijel kon bewaren, werd de 57-jarige Jan Truijen in 1895 burgemeester van Meijel. Voor het jaarsalaris van 200 gulden hoefde hij deze baan niet op zich te nemen. Uit de kadastrergegevens blijkt immers dat hij in 1895 al zijn bezittingen in beheer gaf aan zijn kinderen, met name aan de nog minderjarige zoon student Piet. Het betrof panden en landerijen in Deurne-Neerkant, Nederweert en Meijel, verkregen uit erfenissen. In Meijel bezat hij toen ruim 70 ha en dertig panden, waaronder schuren, huizen en 17 boerderijen. Hij had gemakkelijk als rentenier kunnen gaan leven.

Onthulling borstbeeld Jan Truijen bij Landbouwhuis in Roermond.

Vanuit de visie dat de krant een prima medium was om denkbeelden te verspreiden werd hij in 1896 een van de twee redacteurs van het *Venloosch Weekblad*. Hij schreef daarin over mond- en klauwzeer, kindersterfte in Limburg, belastingen en vrijgeven van graanprijzen. Hij maakte er overigens niet altijd vrienden mee, omdat hij bijvoorbeeld de rol van de katholieke moeders erg 'ouderwets' zag, tegen het gebruik van voorbehoedsmiddelen was en volgens sommigen wel erg pleitte ten voordele van de veeboeren in de Peel.

Als burgemeester van Meijel was hij duidelijk stimulator in een aantal zaken zoals de tramlijn van Roermond naar Deurne, de vaste spreekuren van dokter Joosten vanaf 1901 in het klooster en de aanleg van een weg van het centrum naar de Simonsohoek, de huidige Jan Truijenstraat. Voor die straat maakte hij in 1907 zelf overigens het ontwerp en kocht hij als burgemeester eigen grond bij dochter Liza. Hij kreeg het klaar, dat in 1908 in Meijel boringen gedaan werden naar fossiele brandstoffen en spoorde brievenbezorger Peter Brummans aan om een nieuw post- en telegraafkantoor te bouwen, zodat de vreemde werklieden maar ook de Meijelse ondernemers gemakkelijk contact met de buitenwereld konden hebben. Voor Frans Pluijm nam hij in 1908 zelfs een botsing met Gedeputeerde Staten voor lief, terwijl hij dezelfde Frans aanzette tot de bouw van hotel De Zwaan. In 1908 dwong hij de Meijelsen, ondermeer door de opkoop van Zuivelbedrijfje De Mortel, tot de bouw van de grote Coöperatieve Meijelse Zuivelfabriek Sint Nicolaas aan de Steegstraat, waarin alle fabriekjes opgingen. In 1910 was hij vertrouwensman voor Gebbel Smolenaars die op 17 juni 1910 in Helenaveen de Gouden Helm vond. En met hetzelfde doel als bij de landbouwers wees hij kort na 1900 Meijelsen de weg om naar Engels voorbeeld de Coöperatieve Verbruikersvereniging Volharding op te richten waar leden door gezamenlijkheid goedkoper konden kopen.

Vanuit onderzoekingen en ervaringen in Meijelse situaties kwam hij tot pleidooien in de Tweede Kamer. Op 18 december 1895 vroeg hij daar als eerste aandacht voor financiële vergoedingen aan minvermogene jongeren die in militaire dienst moesten. Dat geld moest maar gehaald worden uit de verhoging van vermogens- en bedrijfsbelastingen. Of het aan zijn goed voorbereide, op de lachlust werkende, lange redevoeringen lag, zijn voorstel werd na enige jaren aangenomen. Zo ging hij overigens ook te keer tegen drankmisbruik, waarvoor een doelmatige wetgeving moest komen. Natuurlijk bleef de landbouw een belangrijke zaak voor Truijen. In 1896 was hij medeoprichter van zowel de Boerenbond Meijel als de Nederlandse Boerenbond. In 1898 werd hij in Venlo na het

initiatief van J. Ament medeoprichter van de Centrale Boerenleenbank, nu Rabo.

Naast het voorgaande kunnen nog tal van werkzaamheden vermeld worden van Jan Truijen, maar misschien is even belangrijk, dat hij vader en opa bleef. Kleinzoon Wim Truijen schreef daarover, dat opa Truijen vaak vier uur wandelde om rond negen uur in Roermond bij het gezin van zoon Piet koffie te drinken.

En dan moet het een klap geweest zijn voor de energieke en welmenende man Truijen, dat de andere zes raadsleden in 1913 een volledig nieuw gebouw wilden als gemeentehuis en school, terwijl hij mogelijkheden zag in een grote renovatie. Hij trad terug, 75 jaar oud.

Burgemeesters van Meijel	
1800 – 1815	Theodoor Goossens (Maire)
1815 – 1819	Leonard Gerits
1819 – 1859	Barthel van der Steen (de Sjout)
1859 – 1869	Arnold Hubert van der Steen
1869 – 1873	Willem Hendrik Goossens
1874 – 1886	P.J.H. Vullers (Nederweert) wnd
1886 – 1895	Joseph Sanders
1895 – 1913	Jan (P.J.) Truijen
1913 – 1921	Jan Willem Linssen
1921 – 1961	Peter Laurens Sanders
1961 – 1993	Frits (G.M.H.J.) Kirkels
1993 – 2003	Hubert (mr H.G.) Vos
2003 – 2004	Paul Mengde (Sevenum) wnd
2004 – 2010	Hans (ing. J.C.G.J.) Smulders

Waardering en laatste jaren

De waardering voor Jan Truijen was er volop in erelidmaatschappen in vele nationale en internationale comités, als Officier in de Orde van Oranje Nassau (1902), als Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw (1909) en als Commandeur in de Orde van de H. Gregorius de Grote (1918). Zorgvuldig bewaarde hij de brieven van Eugène Dubois, de vinder van de ontbrekende schakel in de evolutietheorie van Darwin, die met informatie van Truijen de Peel bij Meijel wilde bezoeken, omdat Dubois belang stelde in het voorkomen van de veenlagen en resten van bomen. Ook van andere bekende Nederlanders bewaarde hij ontvangen brieven.

Maar waarschijnlijk genoot hij ook als erevoorzitter van het geweldig muziekfeest van 24 augustus 1919 waarbij hij pleitte voor een fanfare tot opluistering van de dorpsfeesten en voor het opwekken van liefde voor muziek.

Op 14 november 1919 overleed deze grote Meijelse en Limburgse man, 's nachts om 4.00 u. en op 18 november droeg kapelaan J. Hoomans een plechtige heilige mis op, zonder toespraken. Ook op het kerkhof werd op verzoek van de kinderen niet gesproken, terwijl die hof te klein was voor de vele mensen die met een extra tram vanuit Roermond gekomen waren.

Henk Willems

Bronnen

- P.J. Truijen, Beknopt overzicht van de voornaamste gebeurtenissen in de gemeente Meijel van 1866 tot 1876, vooral betrekkelijk het bestuur der gemeente, opgemaakt door den ondergeteekende in 1875 ontslagen Secretaris der gemeente, met aanwijzing bij kantschrift der bronnen waaruit geput is (1876), met aantekeningen van P.W.H. Truijen (1953), kopie in archief Medelo
- Herman Crompvoets en Jos Pouls, *Honderd jaar landbouw en Rabobank in Meijel*, heemkundevereniging Medelo, Medelo 9 (1998)
- P.W.E.A. van Bussel, *De molens van Limburg*, Eindhoven (1991)
- W.T. Truijen, Jan Truijen, toespraak bij opening van e.c. Truijenhof op 3 juni 1995
- GHS Helden, Archief Gemeente Meijel voor 1943, Correspondentie/Raadsverslagen
- Archief Medelo: kopieën van krantenartikelen, brieven en foto's uit collectie Anneke Lijnkamp-Truijen
- GHS Helden, Archief Gemeente Meijel, inv.nrs. 2187-2193 Kadasterboeken